

09.01.2005.

Vol.2 , Broj 1.

ŽIVA STOKA

**Ministarstvo poljoprivrede ,
šumarstva i vodoprivrede
Republike Srbije**

**Izveštaj pripremio : Institut
za primenu nauke u poljo-
privredi**

Email:
office@stips.minpolj.sr.gov.yu

telefon:
011-
3616283

01

www.stips.minpolj.sr.gov.yu

Govedarstvo -nedeljni i mesečni pregled		1
Značajan rast cena prasadi		2
Ovčarstvo: slaba ponuda svih kategorija		2
Cene žive stoke na stočnim pijacama		3
Decembarske cene žive stoke		5
Masne kiseline u ishrani prasadi		6

Dobra ponuda teladi i junadi u decembru

Decembar mesec 2004.godine karakteriše dobra ponuda teladi simentalke rase težine do 160 kg. Nastavljen je trend rasta cena tako je sa novembarske dominantne od 190 din/kg zabeležila rast na 200 dinara. Minimalna je iznosila 140, a maksimalna 210 din/kg.

Kao i predhodnog meseca beležimo dobru ponudu junadi do 300 kg. simentalke rase. Cena je varirala u intervalu od 120-150 din/kg, a dominirala je cena od 125 din za kilogram žive mere.

Značajnu ponudu i potražnju beležimo u kategoriji tovne junadi preko 480 kg, dominirala je cena od 120 din./kg, uz minimalnu od 110 i maksimalnu 130 dinara.

Vrlo slaba ponuda zabeležena je u kategoriji priplodnih junica i priplodnih krava holštajn-frizijske rase.

Prosečnu ponudu beležimo u kategoriji priplodnih krava simentalke rase gde je dominirala cena od 160 din/kg, a kretala se u intervalu od 95 do 160 dinara.

Takođe prosečnu ponudu i potražnju beležimo u kategoriji izlučenih krava za klanje uz dominantnu cenu od 65 din/kg za krave holštajn-frizijske rase i 80 din/kg. za simentalSKU rasu krava.

Za period od 27.12.2004. do 01.02. 2005.god. možemo reći da se u kategoriji teladi do 160 kg. simentalke rase nije ništa bitnije menjalo u odnosu na predhodnu nedelju tako je dominantna cena iznosila 200 din/kg. Minimalna je zabeležena u Pirotu 155 dinara a maksimalna 200 dinara u Beogradu, Loznici i Pančevu.

Vrlo slaba ponuda teladi holštajn-frizijske rase

težine do 160 kg. a cena se kretala od 150 din/kg u Kragujevcu do 160 u Pančevu.

U kategoriji junadi do 300 kg holštajn-frizijske rase bležimo ponudu samo u Kragujevcu po ceni od 120 din/kg.

Prosečna ponuda i potražnja zabeležena je kod junadi do 300 kg simentalke rase sa dominantnom cenom od 125 dinara za kilogram, a kretala se od 118 dinara u Kraljevu do 140 dinara u Loznici i Beogradu-Obrenovac.

Tovna junad preko 480 kilograma i ove nedelje beleži dobru ponudu uz prosečnu potražnju. Cena se kretala u intervalu od 115 dinara u Zaječaru do 130 dinara u Loznici, a dominirala je cena od 120 dinara za kilogram na većini stočnih pijaca u Centralnoj Srbiji i Vojvodini.

Ponuda priplodnih junica evidentirana samo u Kragujevcu po ceni od 100 dinara. Takođe samo na stočnoj pijaci u Kragujevcu zabeležena ponuda priplodnih krava holštajn-frizijske rase po ceni od 90 dinara i priplodnih krava simentalke rase po ceni od 95 din/kg. U kategoriji izlučenih krava za klanje HF rase beležimo samo u Kragujevcu po ceni od 70 din/kg.

Dobru ponudu i potražnju beležimo u kategoriji krava za klanje simentalke rase. Minimalna zabeležena cena je 75 din/kg. u Zaječaru i Kraljevu, a maksimalna je iznosila 80 din/kg. koja je ujedno bila i dominantna protekle nedelje.

Najskuplja prasad u Nišu i Pirotu

Poslednje nedelje decembra beleži se značajan rast cena prasadi zbog novogogodišnjih i božićnih praznika.

Prasad do 15 kg najskuplja su bila u Nišu i Pirotu (160 din/kg) što predstavlja rast za 10-30 din/kg u odnosu na predhodnu nedelju. Rast sa 120 na 150 din/kg je zabeležen na pijaci u Novom Sadu, dok su najjeftinija prasad ove kategorije bila na pijaci u Zaječaru (130 din/kg).

Najskuplja prasad do 25 kg prodavana su takođe u Nišu i Pirotu (150-160 din/kg) što predstavlja rast za 10-30 din/kg. Na pijaci u N.Sadu zabeležen je rast cene sa 130 na 140 din/kg, dok je pad cene zabeležen u Kraljevu sa 140 na 120 din/kg i Subotici sa 150 na 130 din/kg.

Na ostalim pijacama cene su nepromenjene.

Kod kategorije tovljenika 80-130 kg

slaba potražnja doprinela je stagniranju ili blagom padu cena.

Rast cene sa 90 na 100 din/kg zabeležen je na pijaci u Pančevu, a u Beogradu –Obrenovcu sa 105 na 110 din/kg. Cena od 110 din/kg ujedno predstavlja najvišu cenu za ovu kategoriju a beležimo je u Kragujevcu, Loznici i Zrenjaninu.

Pad cene za 5-10 din/kg beleži se u Kraljevu i Subotici.

Tovljenici preko 130 kg prodavani su od 80 din/kg u Zaječaru i Nišu do 100 din/kg u Beogradu-Obrenovcu i Zrenjaninu.

Pad cene za 5 din/kg bio je na pijacama u Kragujevcu i Kraljevu.

Slaba ponuda krmača za klanje doprinela je rastu cene samo na pijaci u Beogradu-Obrenovcu sa 85 na 90 din/kg.

Pad sa 95 na 90 din/kg bio je na pijaci u Kragujevcu, i sa 80 na 70 din/kg u Kraljevu. Na ostalim pijacama cene su nepromenjene.

Slaba ponuda svih kategorija ovaca i koza zbog praznika

U praćenoj nedelji beleži se slaba ponuda svih kategorija ovaca i koza što je posledica novogodišnjih praznika.

Ovce su prodavane na 11 od 18 praćenih pijaca i u odnosu na druge kategorije njihova ponuda je bila bolja. Cena im je bila u rasponu od 70 din/kg (Subotica) do 150 din/kg (Loznica).

Dominantna cena za ovu kategoriju je bila 80 din/kg.

Ovnovi su prodavani na samo 5 od 18 praćenih pijaca i cena im je bila od 100 din/kg (Zaječar, Kraljevo i Kragujevac) do 120 din/kg (Beograd-Obrenovac).

Cena šilježadi, verovatno zbog slabe ponude je bila viša u odnosu na

predhodnu nedelju i kretala se u rasponu od 120 din/kg (Beograd-Obrenovac i Požarevac) do 160 din/kg u Loznici.

Jagnjadima se beleži rast cene na skoro svim pijacama na kojima je bilo ponude. Cena za ovu kategoriju je bila najniža u Subotici i Požarevcu (140 din/kg) a najviša i dalje u Pirotu. Dominantna cena im je bila 160 din/kg, što je za 10 din/kg viša cena u odnosu na predhodnu nedelju.

Ponuda koza u praćenoj nedelji je bila slaba sa cenom od 60 do 90 din/kg.

Za jarad se beleži slaba ponuda i razlika u ceni za čak 50 din/kg u Kragujevcu i Pirotu (150 din/kg) u odnosu na Kraljevo (100 din/kg).

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 27.12.2004. - 02.01.2005. 2004. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija										Vojvodina						Dominantna cena Srbija	Dominantna cena Centralna Srbija	Dominantna cena Vojvodina
			Beograd Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Beljin	Piroć	Požarevac	Smerevo	Osiponica	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	Subotica	S.Mitrovica	Zrenjanin
Dviske	sve		110	---	120	120	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Jagnjad	sve		160	---	160	237	160	160	200	140	---	---	---	150	---	---	160	---	---	140	150
Jarići	sve		---	---	150	100	120	---	150	120	---	---	---	---	---	---	140	---	---	---	---
Junad	do 300 kg	HL	---	---	120	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Junad	do 300 kg	SM	140	---	125	118	140	125	120	125	---	---	---	125	---	---	---	---	---	---	---
Junad	>480 kg	sve	120	---	125	118	130	120	120	---	---	---	---	115	---	---	---	---	120	---	---
Koze	sve		---	---	90	65	---	---	70	60	---	---	---	---	---	---	80	---	---	---	---
Krave za klanje	HL		---	---	70	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Krave za klanje	SM		80	---	80	75	80	80	---	80	---	---	---	75	---	---	---	---	---	---	---
Krmače za klanje	>130 kg	sve	90	---	90	70	90	---	---	---	---	---	---	75	---	---	---	---	80	---	---
Ovca	sve		100	---	90	80	150	90	80	100	---	---	---	80	---	---	80	---	---	70	80
Ovnovi za priplod	sve		120	---	100	100	---	---	---	110	---	---	---	100	---	---	---	---	---	---	---
Prasad do 15 kg	sve		150	---	140	---	145	160	160	---	---	---	---	130	---	---	140	---	---	---	140
Prasad do 25 kg	sve		140	---	130	120	145	150	160	---	---	---	---	130	---	---	140	---	---	130	140
Priplodne junice	sve		---	---	100	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Priplodne krave	HL		---	---	90	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Priplodne krave	SM		---	---	95	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Šilježad	sve		120	---	125	140	160	---	---	120	---	---	---	---	---	---	140	---	---	---	---
Telad	80-160 kg	HL	---	---	150	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	160	---	---	---	---
Telad	80-160 kg	SM	200	---	170	190	200	170	155	160	---	---	---	170	---	---	200	---	---	150	---
Tovljenici	80-130 kg	sve	110	---	110	90	110	90	100	---	---	---	---	90	---	---	100	---	---	95	110
Tovljenici	>130 kg	sve	100	---	90	85	---	80	---	---	---	---	---	80	---	---	90	---	---	85	100

Dobra potražnja i viša cena prasadi u decembru

Na tržištu svinja decembar mesec karakteriše dobra potražnja i više cene prasadi.

U odnosu na novembar mesec, cene prasadi do 15 kg, više su od 10 do 25 % na većini pijaca a najviši rast se beleži u trećoj i četvrtoj nedelji. Na pijaci u S. Mitrovici zabeležena je najviša cena od 180 din/kg (u trećoj nedelji) dok je najniža 100 din/kg u Kraljevu (u prvoj nedelji). Dominantna cena prasadi do 15 kg za decembar je 140 din/kg.

Prasad do 25 kg prodavana su od 5 do 20 % skuplje na većini praćenih pijaca u odnosu na prošli mesec. Najskuplje su prodavana u S.Mitrovici 170 din/kg (u trećoj nedelji) dok su najjeftinija bila u Kraljevu 100 din/kg (u prvoj nedelji). Dominantna cena prasadi do 25 kg bila je 130 din/kg.

Dobra ponuda i umerena potražnja doprineli su blagom padu cene tovljenika. Tovljenici 80 – 130 kg prodavani su

po 10 % nižim cenama u poređenju sa prošlim mesecom. Najskuplji su bili u S.Mitrovici 115 din/kg (u trećoj nedelji) dok su najjeftiniji (90 din/kg) bili u Zaječaru u toku celog meseca a u Nišu (treća i četvrta nedelja), Kraljevu (četvrta nedelja), Vranju i Pančevu (treća nedelja). Dominantna cena u decembru iznosila je 100 din/kg.

Tovljenici preko 130 kg prodavani su za 5% jeftinije u odnosu na novembar mesec. Najviša cena po kojoj su prodavani bila je u Zrenjaninu 110 din/kg (u prvoj nedelji) dok je najniža bila u Zaječaru (sve četiri nedelje) i Nišu (treća i četvrta nedelja) 80 din/kg. Dominantna cena u decembru iznosila je 90 din/kg.

Slaba ponuda i umerena potražnja krmača za klanje preko 130 kg doprineli su stagniranju cena. Dominantna cena iznosi 80 din/kg isto kao i prošlog meseca. Najskuplje su prodavane u Kragujevcu 95 din/kg (druga i treća nedelja) dok su najjeftinije bile u Kikindi 65 din/kg (u trećoj nedelji).

Više cene jagnjadi i ovaca u decembru

U decembru se beleži rast cena ovnova za 10 din/kg (110 din/kg) u odnosu na novembar (100 din/kg). Posmatrano po nedeljama trend rasta cene za ovu kategoriju je najizraženiji u poslednje dve nedelje decembra meseca.

Ovce su u decembru imale za 10 din/kg višu cenu (90 din/kg) u odnosu na novembar (80 din/kg) ali im je ponuda bila slabija.

Dviske su kao kategorija najmanje u ponudi na pijacama i ta ponuda je više sezonskog karaktera. U toku novembra a naročito decembra beleži se smanjenje ponude. Za ovu kategoriju je cena u decembru bila za 10 din/kg viša (110 din/kg) u odnosu na novembar kada je dominantna cena bila 100 din/kg.

Ponuda šilježadi je bila dobra tokom novembra i decembra meseca i nije došlo

do promene dominantne cene koja je u toku oba meseca bila 110 din/kg.

U decembru se beleži rast cene jagnjadi za 10 din/kg u odnosu na novembar (140 din/kg). Potražnja jagnjadi je bila veća od ponude pa je cena u toku decembra sve veme rasla. Najviša cena ove kategorije je bila u toku decembra meseca u Pirotu, gde se u trećoj i četvrtoj nedelji beleži cena od 200 din/kg.

Koze su u toku novembra i decembra meseca imale slabu ponudu i nepromenjenu dominantnu cenu od 70 din/kg.

Najviši rast cene u decembru u odnosu na novembar beleži se za jarad, za koje je dominantna cena u decembru bila za 20 din/kg viša (120 din/kg). Ponuda ove kategorije je u novembru a naročito u decembru bila izuzetno slaba, što je i uticalo na rast cene.

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za mesec decembar 2004. godine

Jedinica mere din/kg		Težina/ Rasa uzrast	Centralna Srbija										Vojvodina					Srbija			Centralna Srbija			Vojvodina								
			Beograd Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Beljin	Piroć	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	Subotica	S.Mitrovica	Zrenjanin	Dominantna cena	Dominantna cena	Dominantna cena	Dominantna cena	Dominantna cena	Dominantna cena						
	Dvsike	sve	110	110	100	100	100	110	110	165	150						90	150	140	150	110	110	90	110	110	90	110	110	90			
	Jagnjad	sve	140	138	146	120	143	140	184	140	150	165	150				150	150	150	140	150	150	140	150	140	150	140	150	140	150		
	Jarići	sve			100	100	120	100	145	120	120						140	130	140	120	130	125	125	140	100	140	100	140	100	140		
	Junad	do 300 kg HL	120					125					125							140	110	125	125	125	125	125	125	125	125	125		
	Junad	do 300 kg SM	140		125	120	140	128	120	125	130	125	125				150		150	150		125	125	150	125	125	125	150	120	120		
	Junad	>480 kg sve	120	130	125	120	130	120	120	120	120	115	115				120		125	120	110	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	
	Koze	sve	70		80	60			70	60	75	70								80	70	65	70	70	70	70	70	70	70	70	65	
	Krave za klanje	HL	65		70												60	65	75	65		65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	
	Krave za klanje	SM	80	85	80	80	80	80	80	85	80	85	75				65	82,5	90	90		80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	
	Krmače za klanje	>130 kg sve	85	90	90	80	90	90	90		85	75	75				65	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	
	Ovca	sve	100	90	90	80	100	90	80	100	100	80	80					80	80	80	70	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	
	Ovnovi za priplod	sve	120	120	130	100	100			110	110	100	100				120	150		110		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
	Prasad do 15 kg	sve	140	135	140	100	140	130	140	130	130	120	120				150	120	130	135	150	140	140	140	140	140	140	140	140	140	150	
	Prasad do 25 kg	sve	130	130	130	120	130	125	140		125	120	120				130	130	130	130	140	140	130	130	130	130	130	130	130	130	130	
	Priplodne junice	sve			100														160													
	Priplodne krave	HL			90														110	160												
	Priplodne krave	SM	160		95	150		110			100								110	160		160	160	160	160	160	160	160	160	160	160	160
	Šilježad	sve	120		110	100	140	100		120	115								110	140	110	110	110	110	110	110	110	110	110	110	110	110
	Telad	80-160 kg HL	140		150			155				170							160	160	170	150	130	130	130	130	130	130	130	130	130	160
	Telad	80-160 kg SM	200	190	170	180	200	180	150	160	175	190	170				140	200	200	170	210	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
	Tovljenici	80-130 kg sve	100	105	100	95	110	100	100	100	100	100	90				95	110	100	100	110	95	110	110	110	110	110	110	110	110	110	110
	Tovljenici	>130 kg sve	95	100	95	80	100	90	90		90	90	80				100	100	90	95	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	100

Masne kiseline u ishrani prasadi

Proizvođači stočne hrane koriste mnoge dodatke koji bi trebali da zamene primenu antibiotika. Naponi su usmereni ka upotrebi biljnih masti...

Od januara 2006. planirana je zabrana dodavanja antibiotika stočnoj hrani u zemljama Evropske Unije. Do sada je bilo interesantno ostvarivati profit ovakvim dodacima koji stimulišu porast i druge proizvodne karakteristike životinja. No, pokazalo se da je cena po ljudsko zdravlje previsoka a dodaci sve više opterećuju krajnju cenu mešavine hrane. Ni drugi dodaci nisu dovoljno proučeni mada se široko reklamiraju i preporučuju proizvođačima (enzimi, probiotici, oligosaharidi, esencijalna ulja, mikroorganizmi, antioksidanti...)

U međuvremenu, naučnici su ispitivali uticaj široke liste masnih materija i njihovih kombinacija na proizvodne pokazatelje prasadi pre i posle odbijagnja od sise kao i svarljivost hraniva i morfologiju probavnog trakta. Zaključeno je da pojedini lipidi imaju pozitivan uticaj na svarljivost masti i proteina iz obroka i da mogu služiti kao stimulatori metaboličkih procesa a ne samo kao izvor energije.

Upoređivano je dejstvo biljnih ulja (soja, kukuruzne klice, kokos) sa različitim životinjskim mastima, mešavinama biljnih i animalnih masti i komercijalnim trigliceridima srednje dužine lanca (C7-C9). ***Nađeno je da mešavina kokosovog i sojinog ulja pokazuje superioran uticaj na porast i zdravlje grla u odnosu na ostale izvore masnih materija i njihove mešavine.***

Ova kompozicija ulja ima uticaj na povećanu svarljivost masnih kiselina (14 atoma ugljenika u lancu) u tankom crevu (oblast ileuma). Intestinalna mikrografija pokazuje bolje razvijenu sluzokožu creva i veću dužinu crevnih resica (villi intestinales) što povećava resorptivnu površinu.

U isto vreme, dodatak komercijalnih triglicerida više služi kao izvor nepotrebne energije uz visoku cenu koštanja (smatralo se da omogućavaju bolje preživljavanje novorođenih i prasadi u dobnom periodu i bolje emulgovanje dodataka hrani). Ovi dodaci nisu davani preko hrane no direktno u probavni trakt i dobijeni su efekti na višu retenciju (zadržavanje) azota u organizmu kao i na dobro održavanje nivoa glukoze u krvi kod jačih grla. Krmače ovako hranjene prasile su vitalniju prasad. U praktičnom svinjogojstvu ovi rezultati nisu do kraja potvrđeni uz napomenu da je lako moguće predoziranje i toksičan efekat na grla (istraživanja su vršena u Ohaju i Kanzasu/USA).

U Holandiji se vrše ispitivanja patentiranog dodatka na bazi biljnih masti koji bi trebao da zameni antibiotike u hrani. Istraživanje na 650 prasadi sa dodatkom 0,5% u hrani ovog patenta značajno smanjuje pojavu proliva u poređenju sa dodatkom 40ppm antibiotika (dozvoljenog). Unapređeno je zdravstveno stanje grla uz 50% manje intervencija veterinaru. Ogledna grupa pokazuje bolju konverziju i značajno niži mortalitet u odnosu na kontrolnu i grupu sa antibiotikom u periodu do 4 nedelje starosti ($P < 0,001$).

Nije zanemarljiva bolja ukusnost obroka što pogoduje održavanju apetita grla posle odbijagnja. Naime, smanjenje pojave proliva se kreće od početnih 30 pa do 46% i više što se održava i posle prelaska na obroke za dalji tov. I dalje je smanjen broj intervencija veterinaru. Sve ove činjenice, sumarno gledano, olakšavaju posao tehnologu/praktičaru (što je bio veliki problem do sada).

Troškovi proizvodnje se mogu smanjiti i do 40 % u odnosu na primenu antibiotika (ovde se uzimaju u obzir zavisni troškovi koji su bili neminovni i stalno prisutni). Peletiranje hrane ima dodatno pozitivan uticaj na sveukupnu ekonomiku ovakve ishrane i odgajivanja.

Zaključak.

Treba pomno pratiti ovakva naučna istraživanja jer postoji verovatnoća da naši naučnici i proizvođači dobiju dobre ideje koje bi samostalno razrađivali u zemlji. (Dovoljno je setiti se navike naših starih da se tokom mešenja hleba za porodicu jedna vekna testa odvaja za ishranu svinja - ovo beše preteča dodataka uobičajenoj hrani...)

Internet keywords: piglet, nutrition

Interesantan sajt sa linkovima: <http://www.swinefile.com/Artnutslst.htm#Ing>

Dušan N. Kovačević, dipl.inž.polj.
www.alternativnolecenjednk.com